

درسی با موضوعات متنوع، کتاب‌های اندک!

گپ‌وگفتی با معصومه نوروزی، سرگروه داوران حوزه کار و فناوری

اشاره

حوزه یادگیری کار و فناوری همانند تفکر و پژوهش، حوزه نسبتاً جدیدی در نظام آموزشی کشور تلقی می‌شود. به همین ترتیب تنها از دوره یازدهم جشنواره است که شاهد حضور کتاب‌های این حوزه در جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد هستیم. معصومه نوروزی، سرگروه داوران حوزه کار و فناوری معتقد است گرچه تعداد کتاب‌ها نسبت به دوره قبل افزایش پیدا کرده اما هنوز تنوع موضوعی و تنوع ناشران و به طور خلاصه رشدی که مناسب و مورد رضایت باشد حاصل نشده است.

خانم نوروزی، از آثاری که در این دوره از جشنواره در گروه کار و فناوری بررسی کردید، بفرمایید. چند عنوان کتاب و بیشتر برای کدام گروه از مخاطبان بودند؟

تعداد کتاب‌های رسیده در این دوره، ۲۱ عنوان کتاب بود. گروه سنی مخاطبان کتاب‌ها، بیشتر گروه سنی ابتدایی، تعدادی مناسب برای متوسطه اول و یک کتاب هم مناسب معلمان بود. موضوع غالب کتاب‌ها، آموزش‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و چند کتاب هم در موضوع محیط‌زیست بود.

تحلیل شما از کتاب‌های این دوره چیست؟

تعداد کتاب‌های این دوره، نسبت به دوره‌های قبل رشد زیادی داشته است ولی با توجه به اینکه اکثر کتاب‌های رسیده در موضوع فناوری اطلاعات و ارتباطات، مربوط به یک ناشر و از یک مجموعه بوده است، می‌توان گفت هنوز رشدی که مناسب و مورد رضایت باشد حاصل نشده است. یعنی تنوع موضوعی کتاب‌ها و تنوع ناشران درخصوص تألیف و تولید کتاب‌های مناسب برای درس کار و فناوری همچنان پایین است و این مسئله علی‌رغم این است که اصولاً تنوع موضوعی در این درس بسیار بالاست و برای ناشران و مؤلفان محترم جای کار بسیار زیاد است. البته با توجه به اطلاعاتی که از بازار تولید و نشر کتاب‌ها دارم، کتاب مرتبط با موضوعات درس کار و فناوری در بازار کتاب کم نیست و باید بررسی شود که چرا این کتاب‌ها به جشنواره و به دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی راه نمی‌یابند. در چند سال گذشته فراوانی کتاب‌های آموزشی فناوری اطلاعات در حوزه کودکان و دوره ابتدایی در جشنواره رو به رشد بوده است، در حالی که برای دوره متوسطه اول، اصلاً کتابی در این موضوع وصول نشده است. البته این موضوع جای بررسی دارد که آیا تولید کتاب‌های آموزشی فناوری اطلاعات برای این گروه سنی،

اصولاً در بازار پایین است یا در جشنواره حضور ندارند.

◀ در حوزه کار و فناوری با کمبود چه نوع آثاری مواجه هستیم؟

درس کار و فناوری به گستره بزرگی از موضوعات، شایستگی‌ها، آموزش‌ها و مهارت‌ها اشاره دارد؛ و در آن به موضوعاتی همچون فناوری اطلاعات و ارتباطات، شایستگی‌های پایه فنی، شایستگی‌های غیرفنی مورد نیاز مشاغل و شایستگی‌های مادام‌العمر پرداخته می‌شود. در فناوری اطلاعات و ارتباطات، آموزش سخت‌افزار مقدماتی، مهارت‌های پایه کار با رایانه، برنامه‌نویسی، جست‌وجوی اطلاعات، کار در فضای مجازی و سواد اطلاعاتی، مورد توجه قرار می‌گیرد. در شایستگی‌های پایه فنی، به موضوعاتی همچون برق، پرورش گیاهان، دوخت و پوشاک، آماده‌سازی غذا، نقشه‌کشی، سازه و معماری، کار با چوب و فلز، مهارت‌های اداری و مالی مورد نظر است. شایستگی‌های غیرفنی، شامل موضوعاتی مانند کارآفرینی، انواع تفکرها، برنامه‌ریزی، کار گروهی و گزارش‌نویسی می‌شود. و در شایستگی‌های مادام‌العمر، موضوعات پژوهشگری، مسئولیت‌پذیری، خودآموزی و... مورد نظر است.

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، حوزه شایستگی‌ها و موضوعات این درس، بسیار گسترده است و این با تنوع موضوعی کتاب‌های رسیده که عموماً در موضوع فناوری اطلاعات است، هم‌خوانی ندارد. موضوعات متنوعی برای فعالیت ناشران در این حوزه وجود دارد. فهرست کاملی از موضوعات و شایستگی‌های این حوزه و سایر نکات مورد توجه در تألیف کتاب‌های آموزشی، با مراجعه به سند ارزیابی کتاب‌های کار و فناوری در دسترس ناشران خواهد بود.

◀ آثار به‌طور کلی نسبت به دوره قبل چه تفاوتی داشتند؟

فراوانی و تنوع موضوعات کتاب‌ها در فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشتر شده بود. کیفیت تألیف کتاب‌ها، چاپ و صحافی و گرافیک نیز افزایش یافته بود. استانداردهای تألیف کتاب و هم‌راستایی با اهداف و شایستگی‌های درس کار و فناوری نیز افزایش یافته بود که کار ارزیابی و انتخاب آثار برتر را تسهیل کرده بود.

◀ فکر می‌کنید آثار رسیده به جشنواره نیازهای مخاطبان را برآورده می‌کند؟

خیر. من فکر می‌کنم هنوز تا رسیدن به یک مجموعه کتاب‌های آموزشی مرتبط با درس کار و فناوری در جشنواره

رشد، راه زیادی در پیش داریم. و البته با توجه به نو بودن این درس در نظام آموزشی کشور، این امر بسیار بدیهی است. می‌بایست به ناشران و برنامه‌ریزان فرصت داد تا خود را با اهداف و شایستگی‌های این درس هماهنگ و هم‌راستا کنند. در بخش طراحی و ساخت پروژه‌های فنی که بخش عمده‌ای از موضوعات کتاب‌های درسی کار و فناوری را شامل می‌شود، این کمبود بسیار محسوس است و امیدواریم به تدریج و با آشنایی بیشتر ناشران با اهداف و شایستگی‌های این درس، در این بخش هم فعالیت و رشد مناسبی را در سال‌های آینده شاهد باشیم.

◀ کتاب‌ها تا چه حد برنامه درسی را حمایت می‌کردند؟

بیشترین تأکید برنامه درسی کار و فناوری، بر پرورش مهارت‌های عملی و خلاقیت در دانش‌آموزان در راستای آشنایی با مشاغل است. در کتاب‌های رسیده خوشبختانه توجه به کارهای عملی در سطح قابل قبولی بود. توجه و احترام به محیط‌زیست در کنار انجام کارهای عملی، پرورش انواع تفکر مثل تفکر فناورانه، تفکر منطقی، تفکر سیستمی و تفکر انتقادی، توجه به مسائل ایمنی و

بهداشتی حین کار، برنامه‌ریزی کارها، مسئولیت‌پذیری، کار گروهی، آموزش مسائل مبتلابه کار در فضای مجازی و آشنایی با مشاغل نیز از مسائلی هستند که می‌توانند مورد توجه ناشران و مؤلفان برای دوره‌های آینده قرار بگیرند.

◀ به نظر تان جشنواره تا چه میزان به هدف خود که سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی و نیز ترغیب ناشران به تولید کتاب‌های استاندارد است رسیده؟

از زمانی که با جشنواره همکاری می‌کنم، روند جشنواره رو به رشد بوده است. برنامه‌های ارزیابی و سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی و تدوین سند ارزیابی کتاب‌ها، به‌طور مستمر و جدی از طریق گروه‌های درسی دنبال و پیگیری می‌شود. به‌نظر می‌رسد دست‌اندرکاران جشنواره به‌طور منظم و برنامه‌ریزی شده در حال بهبود روند پیشرفت آن هستند. در مورد ترغیب ناشران، قاعدتاً راهی نداریم جز اطلاع‌رسانی اهداف و برنامه‌های درسی گروه‌های مختلف تألیف. امیدوارم با اطلاع‌رسانی و ایجاد ارتباط بیشتر با ناشران، به تدریج شاهد رشد کیفی کتاب‌های آموزشی و تربیتی در همه حوزه‌های درسی باشیم.

تألیف و تولید کتاب‌های مناسب برای درس کار و فناوری پایین است؛ در حالی که تنوع موضوعی در این درس بسیار بالاست و برای ناشران و مؤلفان محترم جای کار بسیار زیاد است